

Václav Klaus st.: Druhou světovou válku vyvolali příslušníci zdánlivě kulturního a civilizačně vyspělého státu, který si tehdy vsugeroval, že může všechno, neboť je „über alles“. Nedopustíme dnes zesilující přepisování historie!

- CZ24 News | 7. května 2020

ČESKO: Za posledních třicet let jsem ve svých vrcholných politických funkcích na téma druhé světové války napsal mnoho článků a pronesl neméně projevů. Určitě už jsem v nich řekl všechno. Chvilí jsem váhal, mám-li si je před napsáním tohoto textu všechny přečíst a vybrat z nich své „nejmoudřejší“ výroky. Naštěstí jsem včas pochopil, že nikoli. Každý text je jiný, každý byl napsán jindy a v jiném kontextu. Teď je třeba vyjádřit pocity dneška, května 2020, tedy chvíle, kdy od skončení války uplynulo již 75 let. Každý další den totiž to, co se v té době stalo, „osvětluje“ trochu jinak, i když už se s tehdejší realitou nedá nic dělat.

Vlastně dá, ale jen v negativním slova smyslu. Minulá realita se dá přepsat, zkreslit, vykládat jinak – s nadějí, že už lidé všechno zapomněli a navíc s křesťanskou smířlivostí, že je třeba viníkům odpustit. Jak plyne čas, dochází k tomuto přepisování dějin stále častěji. Viníci této hrůzné války, resp. jejich potomci, se už oklepali a začínají ji vykládat novátorsky. Její příčinu a svou vlastní vinu zamlčují. Zdá se jim, že přišel čas konstruovat novou budoucnost, do které se události druhé světové války nehodí.

Sedmdesát pět let je vlastně délka lidského života. Pamětníků rapidně ubývá. Já sám mám na dobu války záblesky vzpomínek malého dítěte – děs v očích rodičů, když někdo v 10 hodin večer zazvonil na dveře v 5. patře činžovního domu na pražských Vinohradech, běh po neosvětleném schodišti do sklepa, když byl vyhlášen letecký poplach, tanky Rudé armády před naším domem v den osvobození, střelba z kulometu na naší ulici v centru Prahy, kdy už se zdálo, že je po všem. Šel jsem s rodiči a sestra byla v kočárku.

Fakta jsou nezměnitelná a prokazatelná. Desítky či stovky milionů mrtvých (zemřelo např. 27 milionů Slovanů, a ti se jen bránili), hrůzy koncentračních táborů, do té doby nepředstavitelné vraždění civilního obyvatelstva ve východní Evropě a Rusku, a tisíce dalších podobných věcí.

Neulehčujme si naše dnešní hodnocení druhé světové války. Nespokojujme se s tím, že všechnu tuto hrůzu způsobili jacísi „nelidé“, nacisté. Nikoli. To udělali příslušníci jednoho velkého, podle všech obvyklých kritérií kulturního a civilizačně velmi vyspělého státu, který si tehdy vsugeroval, že může všechno, neboť je „über alles“.

Připomínejme si, co se tehdy dělo, ale férově. Zlobí mne nepřetržitě v televizi uváděné dokumentární filmy o fanatickém řečnění (řvaní) Hitlera, o dokonale vyrovnaných řadách pochodujících německých vojáků, o bombách padajících z letadel, o troskách měst (stačil jsem ještě – jako mladý basketbalista – vidět na vlastní oči rozbořené části Varšavy, Berlína, Norimberku). Zlobí mne to, že jsou planě a prázdňě popisné, že z těchto filmů vůbec neplyne, proč a jak se to všechno stalo.

Díky tomu začíná být druhá světová válka něčím jako dávnou minulostí (něco takového jako války ve

starém Egyptě či Řecku). **Prezentuje se to jako nepochopitelná výjimka, neopakovatelná mimořádnost, nevysvětlitelný extrém, nikoli jako součást dějin**, která se – jako jejich všechny jiné součásti – stala, nikoli náhodou.

Měla své konkrétní příčiny. Těmi bylo nejen vždypřítomné lidské zlo, ale hlavně zřůdné ideje, které se staly základem nacionálně socialistické, nacistické ideologie. Té tehdy uvěřily – i když často pod nátlakem a brutálními výhrůžkami – miliony lidí, které by bez této ideologie nenapadlo vraždit s pocitem, že páchají dobro. V tomto smyslu to úplnou výjimečností nebylo. Opakovalo se to mnohokrát, nedávno i v komunistické éře. Zřůdné ideologie se sice vždy trochu obmění, ale „páchání dobra“ zůstává jejich konstantou. Pak už to chce jen jednoho obratného vůdce.

Nedopustíme dnes zesilující přepisování historie. Souboj o sochu maršála Koněva v pražských Dejvicích je toho téměř symbolickou ukázkou. Stejným směrem míří souboje o památník v Lidicích. Stejně je vytrhávání z kontextu a zaměňování příčiny a následku při interpretaci poválečného odsunu Němců, který začíná být některými našimi údajnými pokrokáři považován snad za větší tragédii než celá válka. Patří sem i nekritické zveličování vojenské role Spojenců a jejich rok od roku se zvětšující podíl na osvobození Československa. Těm, kteří tuto přesmyčku provádějí, nejde o pravdu. Nejde jim o historii. Jde jim o politické souboje současnosti, v nichž je éra druhé světové války utilitárně zneužívána.

Druhá světová válka byla neskutečnou tragédií. Bádejme o ní, ale nepoužívejme ji k soubojům o dnešek. Buďme ostražití a nedopustíme, aby se něco podobného – pod jakoukoli záminkou – opakovalo. Dejme si v tomto smyslu pozor i na výjimečnost chvíle koronavirové pandemie.

Václav Klaus, 4. května 2020